

Landsbygds- och Infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.dl@regeringskansliet.se

Remissvar angående SOU 2024:56 – Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd

Kött- och Charkuteriföretagen (KCF) tackar för möjligheten att lämna synpunkter på betänkandet *SOU 2024:56 – Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd*.

KCF är den samlande branschorganisationen för svenska företag inom slakt, styckning och charkuteritillverkning. Vi representerar cirka 70 medlemsföretag som tillsammans omsätter drygt 34 miljarder kronor och sysselsätter närmare 10 000 personer i hela landet. Våra medlemmar står för cirka 20 procent av den svenska livsmedelsindustrin och spelar en nyckelroll i livsmedelsförsörjningen och beredskapen i Sverige.

Sammanfattning

KCF tillstyrker huvuddelen av de förslag som lagts fram i SOU 2024:56. Vi anser att utredningen i stor utsträckning identifierar relevanta utmaningar för en långsiktigt konkurrenskraftig animalieproduktion med ett gott djurskydd. Vi tillstyrker bland annat förslag om djurvälståndssättningar vid högre nationella krav, ökad flexibilitet i beteslagstiftningen, exportstöd riktade till kött- och charkindustrin samt stöd till teknikutveckling. Vi avstyrker dock förslaget att avskaffa beteskravet för mjölkdjur, och föreslår i stället en flexiblare tillämpning i kombination med ökade djurvälståndssättningar. Nedan följer våra ställningstaganden och motiveringar.

1. Konkurrenskraft och tillväxt i svensk kött- och charkindustri

Svensk kött- och charkindustri är en viktig del av den svenska livsmedelsförsörjningen och industrin spelar en avgörande roll för den nationella livsmedelsberedskapen genom att säkerställa en stabil tillgång på livsmedel. För att trygga en robust livsmedelsberedskap, i så väl fred som i kris och krig, krävs en stark inhemsk primärproduktion i kombination med effektiva förädlingsled och distributionskanaler. En konkurrenskraftig primärproduktion är avgörande för branschens långsiktiga tillväxt och för att säkerställa råvaruförsörjningen. Den

nyligen presenterade EU-visionen bekräftar också behovet av en kött- och charkindustri med stark lönsamhet och framtidstro.

- **KCF tillstyrker utredningens förslag om möjlighet till ersättning i de fall där den nationella lagstiftningen går utöver EU-lagstiftning.** Svensk köttproduktion står inför högre krav än många andra EU-länder. Den svenska djurvälståndet är uppskattat och efterfrågat hos konsumenterna, men också något som innebär merkostnader och försämrar lönsamheter för svenska lantbrukare och slakterier. För att möjliggöra en rättvis konkurrens på en öppen marknad bör svenska särkrav kunna kompenseras genom djurvälståndersättningar i de fall där nationella regler överstiger EU:s minimikrav.
- **KCF tillstyrker utredningens förslag om möjligheten till kreditgarantier.** Utan lönsamhet och tydliga incitament för nya företagare att satsa riskerar många gårdar och livsmedelsföretag att försvinna, vilket påverkar Sveriges möjlighet att producera livsmedel och vår försörjningsförmåga. Svensk kött- och charkproduktion behöver ökad tillgång till inhemsk råvara och företagen behöver förutsägbarhet och stöd för att underlätta generationsväxlingar och modernisering av anläggningarna. Kreditgarantier spelar en avgörande roll genom att minska den ekonomiska risken för företag som vill investera i ny teknik, expandera produktionen eller genomföra generationsskiftet. Detta är särskilt viktigt för små och medelstora företag, som annars kan ha svårt att få finansiering på rimliga villkor.
- **KCF tillstyrker utredningens förslag om effektivisering och teknikutveckling:** För att svensk köttproduktion ska vara långsiktigt hållbar krävs investeringar i automation, digitalisering och produktionsoptimering. Stöd för forskning och innovation inom köttförädling och djurhållning bör därför prioriteras. Ett exempel på ny forskning som nämns i utredningen är virtuella stängsel, som har stor potential att utveckla betesmöjligheter och underlätta för lantbrukare. KCF delar LRF:s uppfattning och ställer sig bakom förslaget om att virtuella stängsel ska omfattas av undantaget i 2 kap. 17§ i djurskyddslagstiftningen
- **Kompetensförsörjning och tillgång till arbetskraft borde fått mer uppmärksamhet:** Både kött- och charkindustrin och primärproduktionen är beroende av kvalificerad arbetskraft för att kunna växa och utvecklas. Utbildningsmöjligheter inom slakt, styckning och förädling behöver utvecklas och rekryteringsmöjligheter bör förbättras, inklusive förenklade regler för arbetskraftsinvandring. För kött- och

charkindustrin är detta en central fråga som vi skulle vilja ges större och tydligare plats i utredningen,

- **Regelförenklingar och minskad administrativ börda borde fått mer uppmärksamhet:** Många regler inom animalieproduktionen är komplexa och resurskrävande. En förenklad och mer förutsägbar tillstånds- och kontrollprocess skulle minska företagens administrativa kostnader och bidra till en mer konkurrenskraftig sektor. Myndigheter bör arbeta för en mer samordnad och effektiv tillsyn, där onödig byråkrati reduceras utan att kompromissa med livsmedelssäkerhet eller djurvälstånd. KCF anser att behovet av regelförenklingar är brådskande och att detta bör få en större och tydligare plats i utredningen.

2. Smittskydd och biosäkerhet – en kritisk faktor för branschens framtid

Utbrott av smittsamma djursjukdomar, som afrikansk svinpest (ASF), mul- och klövsjuka och blåtunga, utgör ett direkt hot mot både primärproduktionen och livsmedelsindustrin. En kraftigt minskad vildsvinsstam och ett förstärkt smittskydd är nödvändigt för att säkerställa beredskap och branschens långsiktiga konkurrenskraft.

- **Införa ersättning till grisföretagare för smittskyddsförebyggande merkostnader för att uppnå ASF-nivå (Afrikansk svinpest) i programmet Smittsäkrad besättning:** KCF tillstyrker utredarens förslag på att införa ersättning till grisföretagare för att uppnå högsta nivå i Smittsäkrad besättning. Fler smittsäkrade besättningar minskar risken för sjukdomsutbrott och därmed också risken för produktionsstopp, exportrestriktioner och kraftigt försämrade försörjningsförmåga vid framtida fall av bl a ASF. Denna åtgärd bidrar även till att statens framtida kostnader minskar.
- **Införa ersättning till djurägarna för förebyggande smittskyddsåtgärder:** Utbrott av ASF och andra djursjukdomar, exempelvis mul- och klövsjuka, kan leda till enorma ekonomiska förluster för staten och på sikt försvaga hela branschen. Staten bör avsätta resurser för att proaktivt arbeta med att minska riskerna för ett utbrott. KCF tillstyrker utredningens förslag.

3. Viltfrågor och påverkan på livsmedelsproduktionen

Utöver de risker vi ser med vildsvinsstammen och ASF, medför stora viltstammar även betydande ekonomiska förluster genom skador på betesmarker, grödor och infrastruktur.

KCF tillstyrker förslagen som presenteras i utredningen och vill se:

- **En effektivare viltförvaltning och jaktregler.** Det bör vara enklare för lantbrukare att bedriva skyddsjakt på sin egen mark, och jakttiderna bör utvärderas för att anpassas efter de faktiska behoven. KCF delar LRF:s syn på att det ska vara tillåtet att bedriva skyddsjakt utan tillstånd från Länsstyrelsen om skadan är pågående eller omedelbart förestående.
- **Ersättning för viltskador och förebyggande åtgärder:** Lantbrukare som drabbas av viltskador bör få bättre ekonomisk ersättning för skador på odlingar och betesmarker samt för skadade, saknade och dödade djur. KCF delar utredarens uppfattning om att höjd ersättning för rovdjursavvisande stängsel bör utredas.
- **Nationell strategi för vildsvinsförvaltning:** Vildsvin orsakar omfattande skador på jordbruket och är en mycket stor riskfaktor vid spridning av ASF. KCF förespråkar ett förstärkt arbete för att reducera vildsvinsstammen genom fler jaktincitament och effektiva hanteringsåtgärder för att minska smittorisen via vildsvin, exempelvis noggrant inhägnade sopsorteringsanläggningar

4. Beteskrav för mjölkkor i lösdrift

KCF avstyrker utredarens förslag om undantag från beteskravet för mjölkkor i lösdrift. Betesdrift är en viktig del av den svenska djurhållningen och bidrar till hög djurvelfärd, god djurhälsa, bevarande av biologisk mångfald och öppna landskap. Allt detta har resulterat i konsumenternas starka förtroende för svenskt kött tack vare det svenska beteskravet. Detta starka förtroende från marknaden bekräftas av de ställningstaganden, för ett bevarande av beteskravet, som marknaden i övrigt, både i grossist- och handelsled, gjort.

- **Betesdrift ger svensk köttproduktion en konkurrensfördel:** Svenskt kött har starkt konsumentstöd, mycket tack vare beteskravet. 60 % av det svenska nötköttet kommer från mjölkproduktionen. Att avskaffa beteskravet kan skada konsumentförtroendet och försämra köttproducenternas möjligheter att ta ut ett mervärde för sina produkter. Att avskaffa beteskravet riskerar alltså att skada svensk livsmedelssektors rykte och marknadsposition. Flera andra länder i Europa använder bete som en viktig del av

marknadsbaserade premiumprodukter. Om Sverige tar bort kravet kan svenskt kött förlora en viktig differentieringsmöjlighet gentemot produkter från andra marknader.

- **Betesdrift och klimat:** Djur som går på bete bidrar till kolinlagring och biologisk mångfald. Eventuella framtida förändringar i djurhållningen måste beakta både djurvälstånd och hållbarhetsaspekter.
- **Ekonomiska incitament bör stärka betesdriftens lönsamhet:** För att säkerställa att beteskravet är ekonomiskt hållbart för producenter bör befintliga djurvälståndersättningar utökas och tillgängliggöras för fler lantbrukare. Utredningens förslag att möjliggöra att ersättningar kan användas för fall då nationell lagstiftning går utöver EU-lagstiftningen bör användas.
- **Betesdrift och offentlig upphandling:** Att kravställa bete enligt svensk lagstiftning möjliggör för offentliga verksamheter att styra sina inköp mot svenskt ursprung på mjölk och nötkött. Denna möjlighet försvinner om beteskravet tas bort, vilket riskerar att medföra en lägre andel svenska animalier i de offentliga måltidsverksamheterna.

KCF delar utredningens mål att stärka svensk mjölkproduktions konkurrenskraft. Dock bör detta ske genom andra åtgärder än att avskaffa beteskravet. KCF föreslår i stället att regeringen utvecklar flexibla regler för betesgång, exempelvis genom anpassade krav för olika typer av gårdar och geografiska förutsättningar, och tillämpar djurvälståndersättningar i de fall där nationella regler överstiger EU:s minimikrav.

5. Ökad flexibilitet i beteslagstiftningen för nötkreatur och lamm för köttproduktion

Precis som utredaren återger så är det mycket önskvärt att kunna nyttja betet bättre än vad som är möjligt idag på grund av nuvarande regelverk. Ett förändrat klimat med både mer torka, mer blöta perioder och översvämningar men även en längre betesperiod gör att lantbrukarna snabbt behöver en flexibla beteslagstiftning där de kan hantera det förändrade klimatet och fortsätta kunna bedriva en bra betesbaserad djurproduktion. Med utökad utedrift kan exempelvis dräktiga tackor gå längre tid på bete under sen höst och sinlagda tackor komma ut tidigare på bete under tidig vår.

KCF tillstyrker utredningens förslag om ett uppdrag till Jordbruksverket att se över möjligheten att öka flexibiliteten i lagstiftningen när det gäller bete och utevistelse för får och nötkreatur i köttproduktion.

6. Marknadsföring och konsumentförtroende

Svensk kött- och charkindustri har ett starkt varumärke kopplat till hög djurvälstånd, låg antibiotikaanvändning och hållbar produktion. För att stärka tillväxten och marknadspositionen är det avgörande att lyfta dessa mervärden gentemot både svenska och internationella konsumenter.

- **Exportfrämjande åtgärder:** För att säkra industrins långsiktiga tillväxt bör statliga initiativ stötta kött- och charkindustrins exportmöjligheter och säkerställa godkännanden på fler internationella marknader.

KCF tillstyrker utredningens förslag som nämns i avsnittet som berör export.

7. Kontroller och djurvälstånd

Ett välfungerande kontrollsystem är viktigt för att säkerställa livsmedelssäkerhet, djurvälstånd och konsumentförtroende i den svenska kött- och charkindustrin. Samtidigt måste kontrollsystemet vara effektivt, rättssäkert, likvärdigt och proportionerligt så att det inte skapar onödiga administrativa bördor eller snedvrider konkurrensen.

- **Effektivisering och digitalisering av kontroller:** Dagens kontrollsystem upplevs som administrativt krävande och ineffektivt. Genom att införa digitala lösningar och automatiserade processer kan kontrollverksamheten effektiviseras, minska pappersarbete och skapa mer förutsägbara inspektioner. Digital övervakning och dokumentation kan även bidra till en mer transparent och tillförlitlig kontrollprocess.
- **Proportionerliga och rättssäkra kontroller:** För att säkerställa en rättvis kontroll måste systemet vara förutsägbart och anpassat efter verksamheternas faktiska risknivå. Inspektioner bör vara riskbaserade och inriktade på de områden där de gör störst nytta för livsmedelssäkerheten och djurhälsan. Det är också viktigt att sanktioner och krav är proportionerliga och baserade på tydliga kriterier.
- **Ökad dialog och samverkan mellan myndigheter och bransch:** För att förbättra effektiviteten och förståelsen för branschens villkor bör myndigheter och företag regelbundet samverka. Genom branschråd, återkommande dialog och utbildningsinsatser kan kontrollsystemet utvecklas i linje med näringsens behov och samtidigt upprätthålla höga standarder i arbetet med kontroll.
- **Tydligare riktlinjer och transparens i kontrollprocessen:** För att minska osäkerheten och skapa större förutsägbarhet för företagen bör kontrollmyndigheterna

arbeta med tydliga riktlinjer och rutiner. Företagen ska veta vilka krav som gäller och hur kontrollerna genomförs, samt ges möjlighet att rätta till eventuella brister innan sanktioner utfärdas.

8. Tydligare myndighetsstruktur med uppdrag att främja livsmedelsproduktionen i Sverige

De svenska myndigheterna i livsmedelskedjan har en avgörande betydelse för att den svenska livsmedelsproduktionen ska öka sin konkurrenskraft. De har en avgörande betydelse både när nya regler ska tas fram som när befintliga regelverk ska tillämpas. Det måste ske med god kunskap om, förståelse för och med målet att öka livsmedelsproduktionen i Sverige. Oavsett bransch. Det gäller till att börja med myndigheternas service och information om regelverk. Dialogen mellan företag och myndighet behöver stärkas så att företagaren vågar fråga och myndigheten vågar svara.

För att göra det enklare att följa regler och för att företagen ska få likvärdiga svar anser KCF att myndigheterna på livsmedelsområdet bör samlas i en central myndighet som i många andra nordiska länder. Detta kommer också göra myndighetsstrukturen i livsmedelskedjan mer effektiv. Myndigheternas regleringsbrev och instruktioner behöver både nu och i en ny myndighetsstruktur bli än mer tydliga kring att myndigheterna ska främja mer livsmedelsproduktion i Sverige. Att bidra till den inhemska livsmedelsproduktionens tillväxt är också något som är naturligt hos myndigheterna i många av våra konkurrentländer.

Avslutningsvis

KCF uppskattar möjligheten att lämna synpunkter på denna utredning och ser fram emot en fortsatt dialog om hur svensk kött- och charkindustri med tillhörande primärproduktion kan utvecklas på ett hållbart och konkurrenskraftigt sätt. Vi behöver producera mer mat i Sverige och vi har många negativa utvecklingstendenser att vända. Det gör vi bäst tillsammans – företag, branschorganisationer, myndigheter och regering.

Vi hoppas att våra synpunkter tas i beaktande och bidrar till en konstruktiv utveckling av branschen.

Med vänliga hälsningar,

Magnus Därth, VD Kött- och Charkuteriföretagen

Ulrika Norvell, Hållbarhetsansvarig Kött- och Charkuteriföretagen